Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: ROLF KRAGE. ET SØRGESPIL, I FEM HANDLINGER (1770)

Citation: Ewald, Johannes: ”ROLF KRAGE. ET SØRGESPIL, I FEM HANDLINGER (1770)”, i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 271. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald03val-shoot-workid87003.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

ROLF KRAGE. ET SØRGESPIL, I FEM HANDLINGER (1770)

HELGE, Konge i Danmark, HUNDINGS og HOTHBRODS Bane kaldet, fik i Delingen efter sin Fader HALDAN, Regimentet over Havet og alle Strømmene, og maatte overlade sin Broder Ro Landet at herske over. Det Haandverk, som HELGE herved blev tvunget til at drive, var den gang ikke alleneste æret og fordeelagtigt; men det stemte og overeens med hans noget voldsomme Caracter. Paa hans Omstreifninger traf han blant andet en deilig Jomfrue ved Navn THORE. Hende vold- tog han. Endskiønt hun var for afmægtig til at hævne sig strax, glemte hun derfor ikke den Uret, som hende var skeet; men gav siden saa besynderligt og afskyeligt et Exempel paa Hævngierrighed, at man neppe vil finde dets Lige i Historierne. Hun havde faaet en Datter ved HELGE, som blev kaldet URSE. Da HELGE, efter mange Aars Forløb af en Hendelse landede ved THORØE, hvor hun boede, magede hun det saaledes, at han fik URSE at see, og, uvidende, at det var hans egen Datter, overtalte hende til det, som han havde tvunget Moderen til. - Af denne Blodskam fik ROLF KRAGE Livet.

ROLF tog Riget efter sin Fader, hvilken af Fortrydelse over benævnte Tildragelse, forlod sit Fædreneland, og siden, af Skamfuldhed dræbte sig selv, da den blev ham forekastet. ROLF var efter Historieskriverens Vidnesbyrd, baade meget dydig og meget deilig, af stor Forstand og mandelig høi til Styrke. Da han ved den Svenske Kong ATISLES Taffel blev adspurgt, hvilket han holdt for den ypperste Styrke, svarede han: Taalmodighed. Han beviiste derpaa strax, hvor egen denne ypperlige Dyd var ham, ligesaa kiek, som MUTIUS SCÆVOLA, og ligesom denne Rommer ved Ildens Prøve. - Han var saa gavmild, at han aldrig lod sig bede to gange om nogen Ting. Deraf kom det, at han havde mange villige og vældige Kiemper i sin Gaard. Blant disse vare særdeles merkværdige:

BIARKE, han var af dem alle meest bekiendt for Mandighed og Styrke. Da AGNER INGELSØN blev troelovet med Kongens Søster RUDE, forefaldt adskillig Spøg ved denne Høitid. Den gik til sidst uden for sine Skranker. En af Bryllups-Giesterne saarede BIARKE. Skiønt dette ikke var ham, men hans Staldbroder HIALTE meent, hævnede han sig dog paa Stedet med et Slag, hvilket, da han var opirret til at bruge sin naturlige Styrke, blev saa eftertrykkeligt, at hans Modstanders Pande, som SAXO fortæller det, med Huud og Haar faldt ind i Nakke-Gruben. Herover blev alting alvorligt. Brudgommen blev fortørnet og udæskede BIARKE til Kamp. AGNER faldt i denne, 272 som en Helt, og døde leendes. Herpaa dræbte BIARKE alle AGNERS Kiemper, som vilde hævne deres Herres Død. Han slog siden en stor Biørn ihiel, og gav sin Staldbroder HIALTE af dens Blod at drikke, at han maatte blive mandig og stærk. Ved saadanne og flere mærkelige Gierninger kom BIARKE i Gunst og Kundskab hos hver Mand, og Kongen selv fik ham saa kier, at han gav ham sin Søster RUDE til en Priis for den Seier, han vandt af hendes Brudgom. Derpaa drog han til Sverrig, slog Kong ATISLE ihiel, og betalte ham saaledes for det Forræderie, han havde i Sinde med Kong ROLF. -

HIALTES Tapperhed var til Begyndelsen af dette Sørgespil, egentlig kun bekient deraf, at han var BIARKES Staldbroder. Men deels forudsetter dette et prøvet Mod, deels er det venteligt. at han har fulgt med denne sin Ven paa det Svenske Tog. Den Dyd, og det sande Heltemod, som han viste i den sidste forskrekkelige Nat, da ROLF og alle hans Kiemper bleve ihielslagne, er desuden nok. til at giøre hans Navn Udødelighed værdig. VIGGO var en ung Helt. Foruden Mod, Ordholdenhed, en exemplarisk Troeskab mod hans Konge, og slige væsentlige Dyder, hvorpaa han, efter ROLFS Død, aflagde den tilstrekkeligste Prøve, giver Historien Anledning til, at forædle hans Caracter med en vis naturlig og i sin Tid vittig Munterhed. Da han første gang saae Kong ROLF, forundrede han sig over hans Høide, og sagde af Skiemt: Hvad er dette for en Krage, som Naturen haver givet saadan en Længde? Hermed (disse ere SAXONIS Ord) lovede han Kong ROLF. som var en deilig lang Mand, i det han lignede ham ved de lange Træer, som kaldes paa vort Danske Maal Krage, og bruges som en Trappe, naar man stiger nogensteds høit op. Kongen tog ikke alene dette Tilnavn for got, og lod sig efter den Dag kalde ROLF KRAGE, men han begavede og VIGGO med et kosteligt stort Armbaand. VIGGO blev glad og holdt den høire Arm med saadan en Prydelse i Veiret, men den venstre skiulede han bag Ryggen, og gik saaledes til hver Mands Under allevegne frem. Da han blev adspurgt, hvorfor han giorde det, svarede han: Den ene Haand blues, at den er ikke saa herlig prydet, som den anden. For dette Indfald gav Kongen ham et andet Armbaand til den venstre Arm, ligesaa got, som det forrige. Taknemmelig mod saadanne Velgierninger, forpligtede VIGGO sig strengelig, at, dersom det hendte sig, at Kong ROLF blev ihielslagen, da skulde han hævne hans Død. Thi det var Skik i gamle Dage, at naar unge Hovsinder gav sig først i Kongens Gaard at tiene, da giorde de Kongen et stort Løfte paa en eller anden besynderlig Ting, for deres Indgang.

Disse vare de merkværdigste af ROLFS Kiemper.

I ROLFS Tid laae Sverrig under Danmarks Krone. HELGE. ROLFS Fader, havde dræbt HOTHBROD, REGNERS og SVANVIDES 273 Søn, den sidste Svenske Konge med alt hans Folk, og derved undertvunget Sverrig saaledes, at han ikke alene giorde det skatskyldigt, men og udgav en Lov, at dersom nogen Svensk blev forurettet eller saaret, turde ingen bøde noget derfor. Uagtet den retfærdige og fromme ROLF, uden Tvivl havde ophævet denne Lov, og der heller ikke tales om den i hans Tid, vare de Svenske dog skatskyldige. ATISLE, HOTHBRODS Søn, tænkte, at tage URSE Kong ROLFS Moder til Ægte, at han siden ved saadant Svogerskab desto dristigere kunde afbede denne aarlige Skat hos sin Sted-Søn, og saaledes forskaffe sit Fædreneland Frihed. Dette Anslag lykkedes ham i Henseende til det første. Men hans store Karrighed og Gierrighed giorde at URSE snart fik Lede til ham. For at komme desto lettere løs fra ham, raadede hun ham, at søge sin Frihed ved Oprør, og skikkede imidlertid Bud til ROLF, og lovede ham stor Skienk ifald han vilde drage til hende i Sverrig. Han giorde efter hendes Begiering, og ATISLE, som havde Forræderie i Sinde, imodtog ham herlig. Men imidlertid pakkede hun alle hendes Mands Penge og Klenodier ind, og flygtede med dem tillige med hendes Søn, dog da hun fornam, at ATISLE forfulgte dem, strøede hun det altsammen ud igien paa Veien, som det sikkerste Middel, hvorved hun kunde opholde denne Gierrige. Siden dræbte BIARKE ATISLE; og i samme Tid, eller strax efter, maae det have været, at ROLF slog RØRIK den gierrige Boks Søn ihiel, som HIALTE hos Skialden udtrykker sig, hvor han erindrer de Danske om ROLFS Helte-Gierninger, for at opmuntre dem til at hævne hans Død. I ATISLES Sted satte ROLF en artig ung Mand, ved Navn HIARTVAR til Konge over Sverrig, og paa det han skulde være desto villigere til at udgive den aarlige Skat, som blev ham paalagt, gav han ham sin Søster SKULDE til Ægte. -

SKULDE, en stolt og ond Prinsesse, fortrød paa, at hun var sin Broder skatskyldig. - I den Henseende forførte hun sin Mand, den unge HIARTVAR, til Oprør, og oplagde det Raad, at HIARTVAR skulde fylde sine Skibe med Vaaben, og dermed drage ind i Danmark, ligesom han vilde bringe sin aarlige Skat til Kongen, og siden overfalde ham med væbnet Haand om Natten, naar alle sov. Dette Raad fulgte HIARTVAR, og forefandt Kongen i Hovedstaden, paa det berømte Slot LEYRE. -

ROLF, som intet mindre kunde formode sig, end saa ont et Anslag, modtog ham venlig med et stort Giestebud, hvilket efter de Tiders Maade, og de nordiske Nationers Hoved-Passion, ikke løb af uden Drukkenskab, især for dem, som ikke troede at have andet at tænke paa, end Glæde. Kongen især anmærker SAXO om, at han til sin store Uheld havde ladet sig særdeles overile. Da Natten gik paa, lagde han sig med sine Folk til Hvile. Imidlertid løb de Svenske til deres Skibe, førte sig i deres Vaaben, sneg sig ind paa Slottet, og slog Kongen ihiel, tilligemed alle dem, som de fandt sovende for sig. 274 Mange vognede tilsidst af dette Bulder, og vidste ikke, hvad der var paa færde, eller hvem de skulde staae imod; thi Søvnen hængte dem endnu i Øinene, og Nattens Mørkhed forhindrede dem i, at giøre Forskiel paa deres egne og de Fremmede. -

HIALTE var imidlertid gaaet hen at besøge en DELILA, som Historien ikke nævner. - Men det var saa langt fra. at hun enten ved smigrende eller onde Ord kunde forføre ham til, at have hende og sit Liv kierere. end den Troeskab. som han var sin Herre skyldig, at han tvertimod straffede hende temmelig haardt, da hun tilsidst spurgte ham, hvem hun skulde elske efter hans Død. Saasnart han af Bulderet fornam, hvad der var for Haanden, lagde han sine Vaaben paa sig, at komme sin Herre til Hielp, og vilde, som SAXO anmærker, heller give sig velvillig i Fare for sin Herres skyld, end flye, da han havde god Aarsag til at undkomme med Liv og Ære. Han løb derfor ind i Staden, midt iblant Fienderne, og giorde stor Skade og Afbræk. -

BIARKE sov imidlertid rolig og vidste intet af alt det som var skeet, førend HIALTE kom uden for hans Herberge og raabte paa ham. HIALTES tre gange igientagne Opmuntringer til BIARKE og alle Danske Mænd, den Samtale, som herpaa fulgte imellem disse to Helte og RUDE, deres Beslutning, at hævne og følge ROLF, da det var for sildig at frelse ham, deres sidste Ord. og den ædle Maade, hvorpaa de endelig døe, efterat have giort et stort Nederlag paa Fienderne, giver af den gamle Skiald fortalt saa høit et Begreb om dem, at det neppe vil kunde forædles af nogen Digter. -

Saaledes blev Kong ROLF slaget med alle sine gode Mænd og troe Tienere, undtagen VIGGO. Denne Helt erindrede sig, som Udfaldet viste, sit Løfte, og havde, da det var for sildigt at forekomme ROLFS Død, sparet sig til en retskaffen Hævn. -

HIARTVAR. som glædedes over, at hans Forræderie lykkedes saa vel, anstillede et stort Giestebud efter denne Seier. Over Borde tilstod han, at det undrede ham storlig, at der fandtes ingen blant alle Kong ROLFS Folk, som enten flyede, eller lod sig tage til Fange, hvormed de gav saa stor Troeskab tilkiende. - Han klagede paa Lykken, at den ikke undte ham en af disse troe Tienere, fordi han havde stor Lyst at have saadanne Folk i sit Brød. Da kom VIGGO frem, og HIARTVAR, som blev meget glad, spurgte om han vilde tiene ham. Da han svarede ja, bød HIARTVAR ham et draget Sværd ved Odden. VIGGO vilde ikke tage om Odden, men tog om Haandfanget, sigende, at Kong ROLF pleiede saaledes at give sine Krigsmænd Verge i Hænde. Thi Eedbundne Tienere, som i fordum Tid gav sig i Herre-Tieneste, rørte ved Sverd-Klodden og soer Huldskab og Troeskab. Der VIGGO fik Sverdet i Haanden, tænkte han paa det Løfte, som han giorde Kong ROLF, og strax stak han HIARTVAR tvertigiennem. og hævnede saaledes sin Herres Død. 275 HIARTVARS

Krigsmænd sprang hastig op og slog VIGGO ihiel; men han gav sig selv villig og frimodig frem, forsikkrende, at han fornam større Lyst over deres Herres, den Tyrans Død, end Sorg eller Banghed over sit eget Endeligt. -

HOTHER, den Svenske Kong ATISLES Broder og HOTHBRODS Søn, var efter ROLFS Død den nærmeste Arving til den Danske Throne, saasom hans Farmoder SVANVIDE var en Dotter af den Danske Kong HADDING. Da dette gik for sig paa LEYRE, var han allerede bekiendt af adskillige Bedrifter, men især af hans Krig med den Halv-Gud BALDER, ODINS Søn. HOTHER var opdraget hos GEVAR, Konge i Norge, og havde giftet sig med hans Dotter NANNA, hvilket gav Anledning til bemelte Krig, eftersom BALDER havde forelsket sig i NANNA og anmodet GEVAR om hende førend HOTHER. Da denne Prinds hørte, at HIARTVAR havde slaaet ROLF ihiel, blev han glad, at han saaledes var hævnet paa sin Faders og Broders Bane, uden selv at have havt Deel deri. Han drog herpaa strax ind i Isefiord med sin Flode og lod sig hylde af de Danske. -

Dette er kortelig det Historiske i nærværende Stykke. Jeg har i denne Fortælning troelig fulgt SAXO, og fulgt ham alene. -

HANDLENDE PERSONER